

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten ruimtelijke ontwikkeling

Aanvrager	Gemeente Hardenberg
Aangevraagde activiteiten :	Wnb ontheffing soortenbescherming aanvraag Roeken Hardenberg
Datum ontvangst aanvraag :	23.06.2022
Locatie :	Gemeente Hardenberg
Datum beschikking :	23.11.2022
Kenmerk :	D2022-11-003112
Zaaknummer :	2022-008557

Datum verzending

24.11.2022

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN BESTRIJDING VAN SCHADE, OVERLAST.....	4
A.1	Aanvraag	4
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	5
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen.....	7
B.3	Soortspecifiek	8
B.4	Overige zaken	8
B.5	Monitoring	9
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	10
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	10
C.1.1	Bevoegdheid.....	10
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	10
C.1.2	Procedure.....	10
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	10
C.1.2.2	Adviesverzoek aan gemeente	10
C.1.3	Toetsingskader soorten	10
C.1.3.1	Wettelijke regels	10
C.1.3.2	Provinciaal beleid	10
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN.....	12
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	12
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	12
C.2.2	Doel van het project	16
C.2.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	16
C.2.4	Periode.....	16
C.2.5	Onderliggende documenten.....	16
C.2.6	Aanvullende gegevens.....	16
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	16
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	16
C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek.....	16
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	21
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	26
C.3.1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	26
C.3.1.5	Wettelijk belang van het project	27
C.3.1.6	Toetsing aan overige vereisten.....	27
C.3.1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	28
C.3.2	Adviezen	28

C.3.2.1	Bespreking van adviezen.....	28
D.	SLOTCONCLUSIE	28

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN BESTRIJDING VAN SCHADE, OVERLAST

A.1 Aanvraag

Het adviesbureau Ecogroen B.V. heeft namens de gemeente Hardenberg een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb) bij ons ingediend. De ontheffingsaanvraag is ingediend op basis van het *Roekenbeschermingsplan Hardenberg, 22-037, 15 juni 2022*. De ontheffingsaanvraag en het activiteitenplan hebben wij op 17 juni 2021² ontvangen. Op 17 oktober 2022 hebben wij om aanvullende informatie verzocht. Op 3 november 2022 heeft u ons aanvullende informatie gestuurd.

De aanvraag betreft het verplaatsen van roekennesten op verschillende locaties binnen de gemeente Hardenberg. Hieronder geven wij ons besluit weer.

A.2 Besluit

Wij verlenen u een ontheffing³ voor het verwijderen en verplaatsen van roekennesten in de gemeente Hardenberg overeenkomstig de werkwijze zoals beschreven in het "*Roekenbeschermingsplan Hardenberg, 22-037, 15 juni 2022*".

De ontheffing betreft verbodsbepalingen voor soorten uit de beschermingsregimes van de Vogelrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om nesten en rustplaatsen van de roek (*Corvus frugilegus*) opzettelijk te vernielen, te beschadigen en weg te nemen in de gemeente Hardenberg.⁴

Voor het opzettelijk storen van roeken tijdens de activiteit heeft u geen ontheffing nodig omdat u geen verbodsbepaling overtreed. Deze storing is namelijk niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de roek.⁵

De volgende stukken van de aanvraag maken onderdeel uit van dit besluit, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in B. Voorschriften bij het besluit:

- *Roekenbeschermingsplan Hardenberg, 22-037, 15 juni 2022*.⁶
- *Notitie, Aanvullende informatie ontheffingsaanvraag Roek, gemeente Hardenberg, 22-037, 2 november 2022*.

Deze ontheffing is geldig vanaf 1 dag na verzending van dit besluit t/m 1 oktober 2027.

De motivering voor ons besluit is in C. *Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid Wnb

² Ons kenmerk D2022-06-003330

³ Op basis van art. 3.3, eerste lid Wnb

⁴ Art. 3.1, tweede lid, Wnb

⁵ Art. 3.1, vierde lid Wnb jo. Art. 3.1, vijfde lid Wnb

⁶ Ons kenmerk D2022-06-003330

Voorschriften

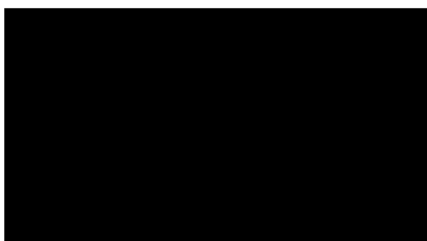
Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in *B. Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- van Ecogroen

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
Teamleider vergunningverlening

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op de volgende manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2022-11-003112). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het mobiele telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidende ecologische deskundige⁷, inclusief het mobiele telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van deze beschikking (D2022-11-003112)

Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.

3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Lokaal, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

⁷ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologische deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

B.3 Soortspecifiek

5. Bij het verwijderen/verplaatsen van roekennesten geldt dat vanaf de pieklocaties in Dedemsvaart en Slagharen⁸ maximaal 50% van de nesten per jaar verwijderd/verplaatst mogen worden,⁹ voor de overige overlastlocaties kunnen 100% van de nesten per jaar worden verwijderd/verplaatst naar de geschikte beheerlocatie zoals aangegeven in bijlage I van deze ontheffing.
6. Overgebleven takkenbossen van het oude nestmateriaal van roeken dienen ook verplaatst te worden naar de geschikte beheerlocatie zoals aangegeven in bijlage I van deze ontheffing.
7. Verplaatsacties van meerjarige nesten vindt plaats buiten het broedseizoen, in de periode 1 oktober tot 1 januari.
8. Nestbeginsels mogen ook verwijderd worden in de periode 1 januari tot 1 juni, onder voorwaarde dat dit steeds gebeurt voordat nesten voltooid zijn en de roek op het nest zit te broeden.
9. Indien na de verplaatsactie in de winter, uit de voorjaarsstelling blijkt dat het aantal roekennesten in de gemeente Hardenberg gedaald is onder de 90% is van het 5-jaarsgemiddelde over de jaren 2018 t/m 2022 (dat zijn 1006 roekennesten),¹⁰ gelden de volgende aanvullende maatregelen voor het eerstvolgende verplaatsseizoen:
 - Verwijderen van maximaal 25% van de in het voorgaand telmoment aanwezige nesten op pieklocaties in Dedemsvaart en Slagharen;
 - Verwijderen van maximaal 50% van de in het voorgaand telmoment aanwezige nesten op locatie overige overlastlocaties.

Indien het 5-jaarsgemiddelde over de jaren 2018 t/m 2022 van het aantal nesten in de gemeente Hardenberg gedurende 2 of meer jaren minder dan 90% van het 5-jaarsgemiddelde over 2018-2022 (dat zijn 1006 roekennesten), worden in het eerstvolgende verplaatsseizoen geen verwijderingen of verplaatsingen uitgevoerd.

10. Nadat nesten van overlastlocaties verwijderd zijn dienen, indien nodig, verstoringsmaatregelen getroffen te worden om hervestiging te voorkomen. Broedende roeken mogen niet worden verstoord.
11. In de beheerlocaties zoals aangegeven op de kaarten in bijlage I van deze ontheffing vinden geen ruimtelijke ontwikkelingen plaats waardoor potentiële broedlocaties van roeken vernield worden.

B.4 Overige zaken

12. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de roek.
13. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder aan hem/haar getoond.

⁸ -Code AA96; Dedemsvaart; bomen Fahrenheitstraat /Plukon/CJS Groen/ Langewijk (96 nesten),
-Code FF145; Slagharen; BGP RK Kerk, Dr Willemslaan 44 – 158 (145 nesten).

⁹ Indien het aantal nesten in de opvolgende jaren onder de 100 stuks komt, is het verplaatsen van 100% van de nesten ook toegestaan.

¹⁰ 5-jaarsgemiddelde = $(955+1132+1019+1186+1294)/5 = 1117$;
90% van 1117 = 1006

14. De gemeente houdt gedurende de looptijd van deze ontheffing een voortdurende klachtenregistratie van roekenoverlast van burgers en bedrijven bij, en koppelt deze, indien mogelijk, aan specifieke overlastlocaties.

B.5 Monitoring

15. Jaarlijks laat de gemeente Hardenberg in de optimale periode, zoals vermeld in het kennisdocument Roek, de roekenpopulatie monitoren. De monitoring wordt uitgevoerd in de periode 2023 t/m 2027. Het aantal nesten in de gemeente wordt geteld. Bij de monitoring wordt als nulsituatie wordt uitgegaan van het 5-jarig gemiddelde over de jaren 2018 t/m 2022.
16. De gemeente Hardenberg dient elk jaar voor 1 juli schriftelijk opgave te doen aan de provincie Overijssel bij meldpunt@overijssel.nl (t.a.v. het team PD-handhaving) van de resultaten van de monitoring (de monitoring vindt tot en met 2027 plaats).
17. Indien uit de resultaten monitoring blijkt dat de staat van instandhouding van de roek in de gemeente Hardenberg in gevaar komt, kunnen wij deze ontheffing intrekken.

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹¹. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen hebben voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hardenberg gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹² en (soms) de Regeling natuurbescherming¹³ zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

¹¹ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

¹² Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹³ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017¹⁴ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁵ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

C.1.3.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen¹⁶ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten van de roek zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

¹⁴ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹⁵ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

¹⁶ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

De gemeente Hardenberg wil maatregelen kunnen treffen om de komende vijf jaar overlast van huidige en toekomstige roekenkolonies op haar bewoners te kunnen beheersen. Het betreft kolonies in en om Gramsbergen, Hardenberg, Slagharen en Dedemsvaart (zie bijlage I van het Roekenbeschermingsplan Hardenberg). Daarnaast wil de gemeente Hardenberg de populatie roeken in haar gemeente beschermen.

Concreet houdt het aangevraagde project in dat op overlastlocaties roekennesten verwijderd worden, en vervolgens naar speciaal daarvoor aangewezen en beschermde beheerlocaties verplaatst worden. Het betreft hier ingrepen ten aanzien van broedlocaties, en niet van slapende of foeragerende roeken. Het verplaatsen van roekenkolonies door het verplaatsen van oude nesten naar alternatieve beheerlocaties in de omgeving is in Nederland vaker succesvol uitgevoerd.¹⁷

De gemeente Hardenberg kent meerdere kolonies van roeken die voor overlast zorgen bij buurtbewoners. De gemeente krijgt regelmatig klachten van bewoners die gaan o.a. over geluidsoverlast, vervuiling door uitwerpselen en ander vuil. Omdat roeken en roekennesten jaarrond beschermd zijn kunnen bewoners en de gemeente de overlast niet bestrijden zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming.

De gemeente Hardenberg kreeg in 2012 een Flora- en faunawet ontheffing¹⁸ van het ministerie waarmee het de overlast van roeken kon beheren. De ontheffing liep tot 2018. Deze ontheffing is verlopen. Het adviesbureau Ecogroen heeft in opdracht van Gemeente Hardenberg een *roekenbeschermingsplan* opgesteld ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag, om maatregelen te kunnen treffen om overlast door roeken tegen te gaan, en de roekenpopulatie binnen de gemeente op duurzame wijze te kunnen beschermen.

Voor een duurzame instandhouding van de roekenpopulatie in gemeente Hardenberg en overlast bestrijding zijn in het roekenbeschermingsplan twee typen broedkolonies geformuleerd:

1. Overlastlocaties;
2. Beheerlocaties.

De bovengenoemde locaties zijn op kaartbeeld weergegeven in bijlage I van deze ontheffing.

Bij elk van de twee typen locaties worden de kolonies op een specifieke manier beheerd. Hieronder kunt u lezen om welke specifieke wijze van beheren het gaat:

Ad.1. Overlastlocaties

Op overlastlocaties wordt ernstige overlast ervaren door roeken in een roekenkolonie, of is bij uitbreiding van de aanwezige roekenkolonie ernstige overlast te verwachten. De gemeente beoordeelt welke locaties onder deze categorie vallen op basis van de aard en het aantal klachten van burgers, en een nadere inspectie van de situatie. In tabel 4.1 van het 'Roekenbeschermingsplan Hardenberg' (blz. 12 en 13) wordt een overzicht gegeven van de overlastlocaties inclusief het betreffende aantal broedparen. Twaalf broedlocaties met in totaal 416 broedparen zijn door de gemeente Hardenberg aangemerkt als overlastlocatie.

Op overlastlocaties wordt in het winterhalfjaar preventief een zo groot mogelijk aantal oude nesten verwijderd en verplaatst (eventueel met hoogwerkers/klimmers), om te voorkomen dat de nesten in het broedseizoen weer roeken aantrekken.

¹⁷ Coenen, M. & R. van Meel (2016). Roekenbeschermingsplan Gemeente Beek. Rapport 16-839RP13092016RvM Ducot Engineering & Advies BV, Roermond.

¹⁸ Kenmerk: FF/75/2012/088

De achtergebleven nesten op overlastlocaties worden, indien bereikbaar, met een hoogwerker/klimmer in de periode oktober tot en met januari verwijderd. De nesten worden uit de bomen getrokken en vallen op de grond, waarna de losse takken direct worden opgeruimd. Na het verplaatsen en verwijderen zijn er geen nesten meer aanwezig op de betreffende overlastlocatie.

Op de meeste locaties is dat voldoende om te voorkomen dat de overlastlocatie zich verplaatst/uitbreidt richting een onwenselijke locatie. Op plekken met hardnekkige of ernstige overlast kan het nodig zijn om ook nog in aanbouw zijnde nesten te verwijderen. Om hardnekkige hervestiging van roekennesten op overlastlocaties te voorkomen kunnen ook in de periode oktober tot en met januari de nestelbomen zodanig gesnoeid worden dat het voor roeken onaantrekkelijk wordt om er nieuwe nesten te bouwen.

De aanwezigheid van (oude) nesten speelt een belangrijke rol bij de keuze van de locatie waar roeken willen gaan broeden. Vanaf november bezoeken de vogels de oude nestlocaties, in voorbereiding op het nieuwe broedseizoen.

Het verplaatsen en verwijderen van roekennesten op overlastlocaties vindt alleen plaats buiten het broedseizoen, in de periode *1 oktober tot 1 januari*. Daarna mogen nestbeginsels verwijderd worden in de periode *1 januari tot 1 juni*, onder voorwaarde dat dit steeds gebeurt voordat nesten voltooid zijn. Hiervan is sprake indien een roek op het nest zit te broeden. Broedende roeken mogen niet worden verstoord.

Het verwijderen van meerjarige roekennesten vindt uitsluitend plaats onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis op het gebied van roeken.

Om hervestiging van roekennesten op overlastlocaties te voorkomen worden roeken verjaagd door gebruikmaking van een akoestisch alarm of laser. Het verjagen gebeurt gedurende de maanden februari, maart en april, met uitloop naar mei-juni, voornamelijk in de vroege ochtend en late namiddag. Het verjagen gebeurt door regelmatig een akoestisch alarm te laten klinken of middels lasers roeken te verjagen. Het wordt aanbevolen om het verjagen uit te voeren door mensen die steeds dezelfde onderscheidende (opvallende) kleding dragen. Roeken associëren de kleding met de negatieve ervaring/overlast en vliegen sneller weg.

Wanneer in de kolonie nesten voltooid zijn en/of eieren gelegd zijn, moet het verwijderen of verjagen onmiddellijk gestaakt worden.

Ad.2. Beheerlocaties

Beheerlocaties zijn duurzaam geschikte broedlocaties voor roekenkolonies. De gemeente definieert op grond van de observaties een aantal beheerlocaties binnen de gemeentegrenzen. Beheerlocaties zijn duurzaam geschikte broedlocaties voor roekenkolonies. Een beheerlocatie biedt geschikte nestbomen (eik, beuk, es of populier) en is in eigendom van de gemeente Hardenberg. Een beheerlocatie wordt zoveel mogelijk op afstand van de woonomgeving gekozen (minimaal 150 meter) tenzij reeds een draagvlak voor de bestaande roekenkolonie aanwezig is. De beheerlocatie ligt bij voorkeur nabij een grootschalig weilandgebied dat kan dienen als foerageergebied en op afstand van graan, aardappelen en maïspersen. Zo wordt getracht het foerageren door de roek zoveel als mogelijk samen te laten vallen met de belangen van de agrariër.

Een beheerlocatie is een locatie waar reeds een broedlocatie van roek aanwezig is, in het verleden een broedlocatie is geweest of een locatie waar roeken zich in de toekomst kunnen vestigen. De locaties bieden de mogelijkheid voor een roek om zich (na vestiging) stand te houden en waar mogelijk uit te breiden. Per broedpaar is minimaal 1,5 hectare vochtig en bemest bouw- en/of grasland aanwezig binnen een straal van 1.500 meter. Beheerlocaties ondervinden weinig verstoring, en in de directe omgeving zijn geen roofvogelnesten aanwezig.

Bovenstaande criteria voor beheerlocaties zijn gebaseerd op een rapport van CABWIM (Van Liere, 2007)¹⁹ en het Kennisdocument en soorten-standaard Roek (BIJ12, 2017; RvO, 2014).²⁰ Uiteindelijk zal het gros van de roeken in de gemeente Hardenberg broeden in beheerlocaties waar ze geen ernstige overlast veroorzaken en (mede daarom) ook niet verstoord worden. Volgens de soortenstandaard Roek (RvO, 2014) is het noodzakelijk om ten minste tien meerjarige nesten te verplaatsen naar een geschikte beheerlocatie indien de overlastkolonie groot van omvang is (>10 nesten). Het verplaatsen van oude nesten naar alternatieve locaties in de omgeving om roeken te lokken naar de alternatieve locaties gebeurt vaker in Nederland. In enkele gevallen is dit met succes uitgevoerd.²¹ Afhankelijk van de geschiktheid en bereikbaarheid van de nesten op overlastlocaties wordt een *zo groot mogelijk aantal* nesten van de betreffende overlastlocatie voorzichtig verplaatst naar de alternatieve beheerlocatie. Op de beheerlocaties worden de her te gebruiken nesten opnieuw in de bomen bevestigd met behulp van een hoogwerker. Wellicht is het uiteindelijk niet mogelijk om de bestaande nesten in zijn geheel uit de bomen te halen en op (een) geschikte alternatieve locatie(s) te plaatsen. Als alternatief wordt oud nestmateriaal in de bomen van de beheerlocatie opgehangen of ter plekke op de grond gelegd zodat het oude nestmateriaal als basis kan dienen voor een nieuw nest.

Actieve mitigatie

Om een daling in de populatiestand van roeken door het verwijderen van nesten te voorkomen, wordt in het roekenbeschermingsplan ingezet op *actieve mitigatie*.

Door roeken actief naar beheerlocaties te lokken door oude nesten en oud nestmateriaal aan te bieden, wordt er op actieve wijze voor gezorgd dat roeken er gaan broeden. Verder hebben eventueel reeds aanwezige roekenkolonies op de beheerlocaties een aantrekkende werking op de vogels.

Het verplaatsen van oude nesten naar alternatieve locaties in de omgeving is in Nederland vaker succesvol uitgevoerd.²² Deze werkwijze is nieuw voor de gemeente Hardenberg, en vond niet plaats onder de oude ontheffing van het ministerie.

Bij zowel het verwijderen als het verplaatsen van de nesten wordt een ecologisch deskundige ingeschakeld met kennis op het gebied van roeken om de best passende methode en het beste moment te bepalen en om toezicht te houden op de uitvoering.

Klachtenoverzicht en aard klachten

In bijlage 2 van het 'Roekenbeschermingsplan Hardenberg' staat een klachtenoverzicht van de roekenkolonies in de gemeente Hardenberg.

Uit het overzicht blijkt dat mensen, vaak al meerdere jaren ernstige overlast ondervinden van roekenkolonies in de nabijheid van hun woning. Het betreft dan vooral geluidsoverlast, geurhinder en vervuiling door uitwerpselen.

Zorgvuldig handelen

Effectiviteit

De beschreven maatregelen voor de roek zijn effectief gebleken op meerdere plaatsen in Nederland (Kennisdocument Roek BIJ12, Soortenstandaard Roek, 2017; RvO, 2014). De gemeente Hardenberg

¹⁹ Liere van, D.W., *Ervaringen met beheer gericht op co-existentie met roeken*, CABWIM, november 2007

²⁰ De gehanteerde criteria uit een rapport van CABWIM (Van Liere, 2007) zijn:

- De locatie moet voldoen aan de biotoop-eisen van de roek.
- De locatie wordt bij voorkeur gebruikt of is in het verleden gebruikt als broedlocatie.
- De locatie is bij voorkeur eigendom van een overheid of natuur behorende instantie.
- De locatie bevindt zich bij voorkeur in een gebied met veel grasland.
- De kolonie kan 200 broedparen of meer huisvesten.
- De locatie moet zich op tenminste 150 meter afstand van woonbebouwing bevinden, tenzij het gaat om een oude kolonie waarvoor van oudsher draagvlak bestaat onder omwonenden.
- De locatie moet op voldoende draagvlak kunnen rekenen in de omgeving.
- De locatie veroorzaakt geen hinder van openbare functies (begraafplaatsen, kerk e.d.).

²¹ Coenen, M. & R. van Meel (2016). Roekenbeschermingsplan Gemeente Beek. Rapport 16-839RP13092016RvM Ducot Engineering & Advies BV, Roermond.

²² Coenen, M. & R. van Meel (2016). Roekenbeschermingsplan Gemeente Beek. Rapport 16-839RP13092016RvM Ducot Engineering & Advies BV, Roermond.

voert sinds de ontheffing uit 2012 succesvol beheer uit op de roekenkolonies, maar is sinds het aflopen van de ontheffing (in 2018) hiermee gestopt.

Roek

Algemeen

De roek is de enige kraaiachtige in Nederland die in kolonies leeft. Een kolonie, ook wel metakolonie genoemd, bestaat veelal uit een hoofdkolonie en meerdere, ruimtelijk gescheiden deelkolonies (satellietkolonies). De koloniegrootte in Nederland is zelden boven de 1.000 broedparen. Ongeveer 40 procent van de kolonies in Nederland bevindt zich binnen de bebouwde kom. De roek leeft vooral in gebieden die bestaan uit vochtige gras- en bouwlanden met verspreid staande clusters van bomen, parklandschappen en stadsranden met grote groenstroken. Vooral boombestanden die bestaan uit meerdere soorten bomen en struiken hebben de voorkeur. Roeken zijn omnivoren, maar eten vooral ongewervelden die in de bodem leven, zoals wormen, emelten, engerlingen en kevers. Daarnaast wordt ook zaaigoed (zaden, granen) en vruchten gegeten. In een stedelijke omgeving of bij een parkeerplaats of benzinepomp langs de weg eten roeken voedselresten uit afvalbakken of van de straat.²³

Levenswijze

Roekennesten bevinden zich meestal op een minimale hoogte van 7 meter, maar het overgrote deel van de nesten bevindt zich hoger dan 14 meter in clusters van hogere bomen en worden meerdere jaren achtereenvolgend gebruikt. Er zijn kolonies bekend die meer dan 100 jaar op dezelfde locatie gehuisvest zijn. De roek is een broedvogel met jaarrond beschermde nesten. Vogels met jaarrond beschermde nesten hebben een strikte beschermingsstatus binnen de Wet natuurbescherming. Zij gebruiken hun nestplaatsen meerdere jaren achtereenvolgend en deze nestplaatsen mogen niet zonder aanvullende mitigerende maatregelen worden verwijderd of verstoord. De diversiteit aan boomsoorten waarin zich roekenkolonies bevinden is zeer groot en de boomsoort is vooral geografisch bepaald. De aanwezigheid van stevige takvorken vanaf enkele meters boven het maaiveld is leidend bij de keuze voor de boomsoort. Als de omstandigheden minder goed worden, kunnen kolonies uiteenvallen in meerdere kleinere kolonies met enkele broedparen, op meerdere locaties in de omgeving. Roeken uit een kolonie hebben vaak een sterke voorkeur voor dezelfde boomsoort bij het vestigen van een nieuwe (satelliet)kolonie.

De broedtijd begint in maart en half april en na ongeveer 18 dagen komen de eieren uit. De jongen verlaten na ongeveer 35 dagen het nest. Na het verlaten van het nest behouden de jonge vogels een binding met de kolonie waarin ze zijn opgegroeid. Vanaf augustus worden er in toenemende mate grotere groepen roeken gevormd die bestaan uit verschillende kolonies. Naar de winter toe kunnen de groepen ook gaan bestaan uit dieren die uit oostelijke en noordelijke streken komen. In november en december vindt er een relatief sterke trek plaats naar de plaatsen waar ze in het voorjaar gaan nestelen. Oude nesten worden bezocht en de roeken baltsen ter plekke. Deze bezoeken lijken voor de paarband van belang en lijken de keuze van de plek te bekrachtigen waar ze het volgende seizoen gaan nestelen.

Roeken zijn in Nederland grotendeels standvogels. Het zijn vooral de eerstejaars vogels die wegtrekken naar Midden-Europa en Engeland. Vooral in september en oktober verzamelen roeken uit verschillende kolonies, vaak aangevuld met kauwen, zich op vaste slaapplekken in het agrarische landschap. De vaste slaapplekken kunnen op tien kilometer of meer afstand van kolonies en foerageergebieden liggen.²⁴

Bij het verplaatsen van de roekenkolonie wordt rekening gehouden met de seizoens-activiteit van roek om verstoring in de meest kwetsbare broedperiode te voorkomen. De periode oktober tot en met januari is de relatief minst kwetsbare periode. In die periode worden de nesten niet gebruikt door de vogels. Roeken slapen dan in groepen in willekeurige hoge bomen. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. Dit wordt bepaald door een deskundige op het gebied van roeken en wordt vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Overige broedvogels

²³ BIJ12 (2017). Kennisdocument Roek *Corvus frugilegus*. Versie 1.0, juli 2017

²⁴ BIJ12 (2017). Kennisdocument Roek *Corvus frugilegus*. Versie 1.0, juli 2017

Bij de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van overige broedvogels. Voor alle (mogelijk) aanwezige broedvogels geldt dat werkzaamheden die nesten van vogels verstoren of beschadigen buiten het broedseizoen dienen te worden gestart of uitgevoerd. De werkzaamheden mogen alleen uitgevoerd worden in het broedseizoen wanneer vooraf zeker is gesteld dat nestelende vogels ontbreken binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Dit gebeurt middels een inspectie vooraf door een ecologisch deskundige en wordt vastgelegd in een logboek van een ecologisch werkprotocol.

Monitoring

De ontwikkeling en nest aantallen en mate van overlast worden jaarlijks gemonitord. Ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar, van 1 oktober 2022 tot 1 oktober 2027. Overlastlocaties en broedlocaties die zich ontwikkelen tot overlastlocatie worden in deze periode aangepakt. Er is sprake van een overlastlocatie op moment dat klachten van omwonenden komen.

C.2.2 Doel van het project

Het doel van de maatregelen is om zorgvuldig te handelen bij het aanpakken van roekenoverlast en om de roekenpopulatie in gemeente Hardenberg op duurzame wijze te behouden en beschermen.

C.2.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor roeken van het verbod om nesten, opzettelijk te vernielen of te beschadigen en/of nesten weg te nemen²⁵ en om deze vogels opzettelijk te storen.²⁶

C.2.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 oktober 2022 tot en met 1 oktober 2027.

C.2.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Aanvraagformulier ontheffing Wet Natuurbescherming, Ecogroen, 23 juni 2022;
- Roekenbeschermingsplan Hardenberg, 20-594, 15 juni 2022;
- Aanvullende informatie ontheffingsaanvraag Roek, gemeente Hardenberg, Ecogroen, 3 november 2022.

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- Kennisdocument Roek, Corvus frugilegus, versie 1.0, juli 2017, BIJ12.

C.2.6 Aanvullende gegevens

Op 17 oktober 2022 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 3 november 2022, ontvangen.²⁷

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken het kennisdocument van de roek bij onze toetsing.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Opzet onderzoek

²⁵ Art. 3.1, tweede lid Wnb

²⁶ Art. 3.1, vierde lid Wnb

²⁷ Ons kenmerk D2022-06-003330

Op basis van literatuurgegevens (o.a. NDFF 2022, Waarneming.nl en Sovon 2022 en monitoringsgegevens van de gemeente van de vorige Flora en faunawet ontheffing²⁸) is een kaart gemaakt met alle bekende locaties van roekenkolonies in de gemeente Hardenberg.

De jaarlijkse monitoring door gemeente Hardenberg heeft plaatsgevonden op 18 april 2019, 15 april 2020, 14 april (buiten dorpen) en 19 april (Hardenberg) 2021 en op woensdag 6 april 2022. Op 6 april 2022 is er een veldbezoek van een ecooloog van Ecogroen geweest.

De inventarisatiegegevens zijn door Ecogroen geactualiseerd in april 2022. Daarnaast heeft gemeente Hardenberg in de periode 2019-2022 jaarlijkse tellingen verricht van nesten op de bekende overlastlocaties. De gegevens van de broedlocaties binnen de gehele gemeente Hardenberg zijn daarom zo volledig en actueel als mogelijk.

Bestaande en nieuwe kolonies

Tijdens het veldbezoek zijn alle bekende nestlocaties in de gemeente bezocht om te beoordelen of de locaties nog in gebruik zijn. Daarnaast zijn mogelijke nieuwe locaties in kaart gebracht door waarnemingen van de NDFF, waarneming.nl en Sovon langs te gaan. Hierbij lag de focus op nest indicatieve waarnemingen uit de periode 2011-2021. Bij alle locaties is het aantal nesten geteld. Aan de hand van deze gegevens is een kaart gemaakt met alle bekende locaties van roekenkolonies in de gemeente Hardenberg.

Beheerlocaties en overlastlocaties

Gedurende het veldbezoek van Ecogroen is een beoordeling gedaan van de beheerlocaties. Hierbij is gekeken naar de geschiktheid van de locaties als broedgebied voor roek. Zo is een kwalitatieve en kwantitatieve beoordeling uitgevoerd voor de beheerlocaties en zijn de volgende gegevens per beheerlocatie verzameld:

- Aanwezige boomsoorten;
- Gemiddelde diameter (dbh) van aanwezige bomen;
- Foto's die bovenstaande gegevens ondersteunen;
- Aanwezigheid van roofvogelnesten;
- Het tellen van eventueel aanwezige roekennesten.

In overeenstemming met gemeente Hardenberg is vervolgens een geactualiseerde beheerkaart gemaakt.

In de periode 2018-2022 heeft de gemeente jaarlijkse tellingen verricht van nesten op de bekende overlastlocaties. De huidige en voormalige overlastlocaties zijn in april 2022 zowel door Ecogroen als door de gemeente bezocht om te controleren of, en zo ja, hoeveel roekennesten aanwezig zijn. Met het groeien van de populatie roeken in de gemeente Hardenberg groeit ook het aantal locaties waar overlast wordt ondervonden door omwonenden. In 2018 was sprake van acht overlastlocaties met in totaal 183 nesten. In 2022 zijn dit twaalf overlastlocaties met in totaal 416 nesten.

Met behulp van de gegevens uit het beheersysteem van de gemeente Hardenberg is achterhaald hoeveel geschikte bomen binnen de beheerlocaties aanwezig zijn. Het beheersysteem bevat onder andere informatie over de hoogtes van de bomen. Zodoende is met het beheersysteem bepaald welke boomhoogtes aanwezig zijn binnen de overlastlocaties en de beheerlocaties. In overeenstemming met het kennisdocument van roek bevinden roekennesten zich in bomen met een minimale hoogte van 7 meter, maar het overgrote deel van de nesten bevindt zich hoger dan 14 meter. Zodoende is gekeken naar de aanwezigheid van bomen met een minimale hoogte van 14 meter om een uitspraak te kunnen doen over het aantal aanwezige geschikte nestbomen binnen de beheerlocaties. Hierbij zijn gewone essen niet meegenomen vanwege de schimmelziekte Essentaksterfte.

Ecogroen geeft aan dat binnen de overlastlocaties in totaal **346 bomen** aanwezig zijn met een minimaal hoogte van 14 meter. Binnen de beheerlocaties zijn **528 bomen** aanwezig met een minimale hoogte van 14 meter. Daarnaast zijn binnen de beheerlocaties ook tweemaal zoveel bomen van minimaal 7 meter

²⁸ kenmerk: FF/75/2012/088

aanwezig in vergelijking met de overlastlocaties. Hierdoor is binnen de beheerlocaties ruim voldoende alternatieve nestgelegenheid voor roek aanwezig.

Alle *overlastlocaties* tezamen beslaan een oppervlak van *15,6 hectare*. De aangewezen *beheerlocaties* (zie bijlage 4; Roekenbeschermingsplan Hardenberg) bieden met iets meer dan *36,23 hectare* aanzienlijk meer potentiële nestlocaties voor roek.

De beheerlocaties bieden dus voldoende ruimte voor de aanwezige roekennesten op de overlastlocaties. Daarnaast zijn de overlast- en beheerlocaties in vergelijkbare mate geschikt voor roeken om te nestelen doordat de samenstelling van de boomsoorten en stamdiameters (dbh) vergelijkbaar en voor roeken geschikt zijn. Zo betreft het in de meeste gevallen zomereiken met een stamdiameter van 40 tot 60 centimeter. Zodoende is binnen de gemeentegrenzen ruim voldoende verplaatsingscapaciteit voor de te verplaatsen roeken-nesten op de overlastlocaties.

Tijdens een vierjarig onderzoek naar roekenkolonies in Noord-Drenthe werden gemiddeld 2,9 nesten per boom geteld, waarbij de spreiding varieerde van 1 tot 22 nesten. Meer dan de helft van alle roeken nestelden in bomen met vijf of meer nesten.

Het aantal (geschikte) bomen met een hoogte van minimaal 14 meter binnen de beheerlocaties bedraagt 528 bomen. Gerekend met het gemiddelde van 2,9 nesten per boom,²⁹ bieden de *beheerlocaties ruimte aan 1531 nesten*. Dit is ruimschoots meer dan de *416 roekennesten* die in 2021 werden aangetroffen op de overlastlocaties. Zodoende zijn er ruimschoots meer potentiële nestlocaties aanwezig dan het aantal te verplaatsen nesten.³⁰

In bijlage 4 van het 'Roekenbeschermingsplan Hardenberg' staat een overzicht van alle aangewezen beheerlocaties (blauw) met bijbehorende geschikte foerageergebieden (paars).

De beheerlocaties in Hardenberg zijn allen groenlocaties waar in de komende beheerplanperiode geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien. De functionaliteit van de gebieden als beheerlocatie zal daarom de komende vijf jaar niet wijzigen. Overigens zijn de beheerlocaties allemaal eigendom van de gemeente Hardenberg. Daarnaast wordt in de digitale beheerdatabase van de gemeente (NedGlobe) opgenomen welke gebieden zijn aangewezen als beheerlocatie voor de roeken. Er is een aparte kaartlaag aangemaakt waarin de beheer- en overlastlocaties staan aangegeven, en de te nemen en genomen maatregelen vermeld staan. Mocht hier groenbeheer aan de bomen nodig zijn, bijvoorbeeld voor de veiligheid, dan weten de uitvoerders dat ze rekening moeten houden met potentiële verstoring rondom de nestlocaties.

Conclusie

De inventarisatiegegevens zijn door Ecogroen geactualiseerd in april 2022. Daarnaast heeft gemeente Hardenberg in de periode 2018-2022 jaarlijkse tellingen verricht van nesten op de bekende overlastlocaties. Ook zijn alle beheerlocaties bezocht en geactualiseerd op kaart uitgewerkt (zie bijlage I, III en IV van het Roekenbeheerplan). Hierbij is gelet op de aan- of afwezigheid van kolonies en de geschiktheid van de locatie voor roekenkolonies. De gegevens van roekenkolonies binnen de gemeente Hardenberg zijn daarom zo volledig en actueel als mogelijk.

Uit de informatie die Ecogroen overlegt heeft, blijkt dat uit de beoordeling van de beheerlocaties dat deze zowel kwantitatief als kwalitatief ruim voldoende zijn om als nestlocaties van verplaatste roekennesten uit de overlastlocaties te dienen. Uit het onderzoek van Ecogroen blijkt dat er overgecompenseerd wordt.

²⁹ Tijdens een vierjarig onderzoek naar roekenkolonies in Noord-Drenthe werden gemiddeld 2,9 nesten per boom geteld, waarbij de spreiding varieerde van 1 tot 22 nesten. Meer dan de helft van alle roeken nestelden in bomen met vijf of meer nesten. (bron: Venema, P. (1995). *Samen in de top: enkele roekenkolonies Corvus frugilegus onder de loep*. Drentse Vogels 8: 97-100.)

³⁰ Venema, P. (1995). Samen in de top: enkele roekenkolonies Corvus frugilegus onder de loep. Drentse Vogels 8: 97-100.

Nestlocaties (roekenkolonies)

In de gemeente Hardenberg zijn in 2022 twintig locaties met roekennesten bekend (zie tabel hieronder):

Tabel 4.1 Overzicht broedlocaties roek binnen de gemeente Hardenberg inclusief het onderscheid tussen beheer- en overlastlocaties. Enkele letters missen omdat sommige locaties zijn komen te vervallen. Bron: Gemeente Hardenberg.

Locatie	Naam kolonie	Aantallen broedparen				
Beheerlocaties		2018	2019	2020	2021	2022
A	Dedemsvaart: kruising Lange wijk en Zuidwolderstraat	54	42	40	57	66
D	Slagharen: bosje gelegen aan de Moeshoekweg	9	2	0	0	0
E	Slagharen: pastoorbosje nabij Turflaan t.h.v. glasbak/skatebaan	106	192	110	8	42
F	Slagharen: Huize De Eik	0	0	0	0	0
H	Slagharen: De Riede	0	0	0	0	0
J	Gramsbergen: Kanaaldijk west	0	0	0	0	0
K	Gramsbergen: achterzijde en middendeel Gramsbergerbosje	128	138	134	150	197
L	Hardenberg: beplanting brandweerkazerne Europaweg/Twenteweg	162	159	155	183	263
M	Hardenberg: beplanting Heemsermarspark	104	120	129	136	148
N	Hardenberg: Kruserbrinkpark parkeerplaats, eiland en zijde honkbalveld	161	157	155	160	133
O	Hardenberg: bomen Jan weitekampaan	40	46	79	46	19
P	Hardenberg: bosjes gelegen aan de JC Kellerlaan, t.h.v. ziekenhuisterrein	8	5	0	0	0
Q	Hardenberg: Bosje tussen Wavin en Sportboulevard	0	19	24	0	10
R	Hardenberg: JC Kellerlaan bij treinspoor					0
S	Hardenberg: ten noorden kruising JC Kellerlaan en Gramsbergerweg	0	0	0	0	0
U	Dedemsvaart: Kruising Zuidwolderstraat Mulderij en stuk plas	0	0	0	0	0
SOM		772	880	826	740	878
Overlastlocaties						
AA	Dedemsvaart: bomen Fahrenheitstraat /Plukon/CJS Groen/ Langewijk	16	100	61	89	96
BB	Dedemsvaart: Oude Zuidwolderstraat	23	21	19	36	18
CC	Dedemsvaart: Hoofdvaart achterzijde brandweer/bus-station t.h.v. De Aak				29	8
DD	Dedemsvaart: Bachplein	14	0	0	1	3

EE	Slagharen: achterzijde Sportlaan en turfiaan/ 't Vijfhoekje	0	0	0	13	8
FF	Slagharen: BGP RK Kerk, Dr Willemslaan 44 - 158	0	0	0	152	145
GG	Slagharen: Bomen Margrietlaan-Witmanweg (Pastoor)	4	5	0	0	0
HH	Gramsbergen: Gramsbergerbosje zuidzijde (zijde 't Hoge Holt) (pad is scheiding)	60	67	65	67	65
II	Hardenberg: achterzijde en p-plaats ziekenhuis Röpke Zweers	32	31	2	0	0
JJ	Hardenberg: begraafplaats Stationstraat t.h.v. Hof v Pepijn	34	21	44	43	47
KK	Hardenberg: Karel Doormanlaan	0	4	1	8	8
LL	Hardenberg: Klepperplein / Voorstraat	0	3	0	4	5
MM	Hardenberg: Parkweg achterzijde flat Oversticht	0	0	1	4	13
NN	Slagharen: Pr Beatrixlaan 5 - 19, Herenstraat	0	0	0	0	0
OO	Hardenberg: Roeterskamp	0	0	0	0	0
PP	Hardenberg: Hessenweg Rustenbergherplein	0	0	0	0	0
QQ	Dedemsvaart: Parkje kruising Zuidwolderstraat en Langewijk	54	42	40	57	66
RR	Dedemsvaart: Van Dedemkerk	0	0	0	0	0
SS	Dedemsvaart: Begraafplaats aan Mulderij	0	0	0	0	0
SOM		183	252	193	446	416
SOM TOTAAL		955	1.132	1.019	1.186	1.294

Sinds de start van de monitoring in 2018 is het aantal broedlocaties gegroeid van 17 naar 20 broedlocaties in 2022. Ook het aantal bekende nesten is in deze periode gegroeid van 955 naar 1.294 nesten. Op vier locaties zijn broedlocaties verdwenen (locaties D, P, GG en II). Op deze locaties zijn geen beheermaatregelen uitgevoerd (mededeling gemeente Hardenberg). De oorzaak van het verdwijnen van de broedlocaties is onbekend. Mogelijk zijn de roeken daar verstoord door nabijgelegen ontwikkelingen, activiteit van burgers, verdwijnen van bomen of zijn de dieren op natuurlijke wijze verplaatst naar andere broedlocaties. In totaal zijn er de afgelopen vijf jaar zes nieuwe broedlocaties bijgekomen. De grootste nieuwe broedlocatie heeft een omvang van 145 nesten.

Omgevingscheck

Van roeken is bekend dat er soms flinke verschuivingen optreden in aantallen en verspreiding van broedlocaties. Hierbij houden ze zich niet aan gemeentegrenzen. Wanneer beheermaatregelen uitgevoerd worden, kan dit zorgen voor het verplaatsen van broedlocaties. Deze kunnen dan in andere gemeenten terecht komen. In de gemeenten rondom Hardenberg is de aanwezigheid van roek bekend. Zo zijn meerdere grote (> 50 dieren) kolonies bekend in Coevorden en Meppel en is ook een grote kolonie in Hoogeveen aanwezig (250 dieren in 2021) (NDFF, 2022).

In Coevorden is sprake van overlast en wordt de populatie sinds 2021 beheerd middels een roekenbeschermingsplan. De populatie is daar de afgelopen jaren stabiel met rond de 2.300 dieren (Roekenbeschermingsplan gemeente Coevorden). Ook in Meppel is sprake geweest van beheer van roek, omdat deze overlast veroorzaakte. Uit een nieuwsbericht van de Meppeler Courant blijkt dat de gemeente in 2020 gestopt is met maatregelen, omdat het beheer slechts een beperkt resultaat opleverde.

Onze beoordeling onderzoek

Het onderzoek is tijdens de broedperiode van de roek uitgevoerd. In 2022 zijn twee gerichte veldbezoeken gedaan. De eerste telling is gedaan een ecologisch adviseur van het adviesbureau Ecogroen en de tweede telling door medewerkers van de gemeente. Op basis van voorschriften uit de vorige ontheffing die door het ministerie verleend was heeft de gemeente Hardenberg de roekenpopulatie jaarlijks gemonitord in de periode 2011-2018.

De tellingen zijn gedaan voordat er blad aan de bomen zat. Ook is er gekeken naar potentieel geschikte broedlocaties.

Tijdens de inventarisatie is gekeken naar welke elementen van de functionele leefomgeving zich bevinden. Zo is door Ecogroen vastgesteld dat er binnen een straal van 1500 meter van het beheergebied voldoende geschikt foerageergebied is.

Er is door Ecogroen (en aangevuld door de gemeente Hardenberg) voldoende onderzoeksinspanning verricht, en het uitgevoerde onderzoek is voldoende om de aanwezigheid van nesten, rustplaatsen, alternatieve broedlocaties en foerageergebieden te kunnen bepalen.

Het gebruik van roekennesten kan volgens het kennisdocument Roek (BIJ12 2017) worden aangetoond door het uitvoeren van twee gerichte veldbezoeken in de periode van 15 maart tot 10 mei. Dit is de periode waarin de nesten worden gemaakt en vogels gaan broeden. Er moet in ieder geval één telling plaatsvinden in de tweede of derde week van april. Tussen de tellingen moeten minstens tien dagen zitten.

De wijze van onderzoek door de gemeente en Ecogroen wijkt iets af van hetgeen in het kennisdocument Roek voorgeschreven wordt. Op 6 april 2022 heeft een ecooloog van Ecogroen een veldbezoek uitgevoerd. En op 6 april 2022 heeft de gemeente Hardenberg de jaarlijkse telling uitgevoerd bij de bekende overlast locaties. Het kennisdocument Roek geeft aan dat tussen de twee tellingen bij voorkeur minstens 10 dagen moeten zitten. Dat is in dit geval niet gedaan. Echter, de gemeente Hardenberg heeft in de periode 2011-2021 langjarig de verschillende roekenkolonies gemonitord o.a. ten behoeve van de vorige ontheffing. Beide veldbezoeken in 2022 in combinatie met de historische tellingen van 2011 t/m 2021 zijn voor ons voldoende om aan te tonen welke roekennesten in de gemeente Hardenberg gebruikt worden om te broeden. Wij kunnen daarom met de onderzoeksmethodiek instemmen.

Ook is er onderzoek gedaan naar potentiële uitwijklocaties (beheerlocaties) voor de roeken. Om na te gaan waar uitwijklocaties voor roeken liggen, zijn potentiële beheerlocaties in beeld gebracht. In het kennisdocument Roek (BIJ12 2017) wordt gesteld dat beheerlocaties bij voorkeur zo dichtbij mogelijk, maar zeker binnen een straal van 1.500 meter van de oorspronkelijke locatie moeten zijn gelegen. Beheerlocaties moeten voldoen aan diverse eisen, zoals de juiste boomsoort en -hoogte, de juiste omvang (om het aantal nesten te compenseren), weinig verstoring en geen roofvogelnesten in de directe omgeving. Tevens dient minimaal 1,5 hectare vochtig en bemest bouw- en/of grasland per broedpaar aanwezig zijn binnen een straal van 1.500 meter. De potentiële uitwijklocaties (beheerlocaties) en de bijhorende foerageergebieden zijn op kaart vastgelegd (zie bijlage III en IV van het roekenbeschermingsplan). Uit deze kaart kan opgemaakt worden dat binnen een straal van 1500 meter van overlastlocaties altijd een beheerlocatie gekozen is. Wij kunnen instemmen met de vaststelling van de beheerlocaties.

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Door de werkzaamheden worden nesten van roeken beschadigd en vernield die zich bevinden op de overlastlocaties.

Om schade aan de roekenstand door de voorgenomen maatregelen tegen roekenoverlast in de gemeente Hardenberg te voorkomen, zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk.

Hieronder worden de noodzakelijke mitigerende maatregelen beschreven die genomen moeten worden voorafgaand aan en/ of tijdens de werkzaamheden. Ook wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het leefgebied te beschermen.

De door Ecogroen beschreven mitigerende maatregelen zijn gebaseerd op het Kennisdocument Roek (BIJ12, 2017), de soortenstandaard Roek (RvO, 2014) en expert judgement, en is aangepast op deze specifieke situatie.

Verplaatsen nesten

De aanwezigheid van (oude) nesten speelt een belangrijke rol bij de keuze van de locatie waar roeken willen gaan broeden. Vanaf november bezoeken de vogels de oude nestlocaties, in voorbereiding op het nieuwe broedseizoen.

Volgens de soortenstandaard Roek (RvO 2014) is het bij een grotere kolonie van meer dan tien nesten, ook noodzakelijk om tien meerjarige nesten te verplaatsen naar een geschikte beheerlocatie. Het

verplaatsen van oude nesten naar alternatieve locaties in de omgeving is in Nederland vaker succesvol uitgevoerd.³¹

Afhankelijk van de geschiktheid en bereikbaarheid van de nesten op overlastlocaties wordt een zo groot mogelijk aantal nesten van de betreffende overlastlocatie voorzichtig verplaatst naar de alternatieve beheerlocatie. Op de beheerlocaties worden de her te gebruiken nesten opnieuw in de bomen bevestigd met behulp van een hoogwerker.

De achtergebleven nesten op overlastlocaties worden, indien bereikbaar, met een hoogwerker/klimmer in de periode oktober tot en met januari verwijderd. De nesten worden uit de bomen getrokken en vallen op de grond, waarna de losse takken direct worden opgeruimd. Na het verplaatsen en verwijderen zijn er geen nesten meer aanwezig op de betreffende overlastlocatie.

Wellicht is het uiteindelijk niet mogelijk om de bestaande nesten in zijn geheel uit de bomen te halen en op (een) geschikte alternatieve locatie(s) te plaatsen. Als alternatief wordt oud nestmateriaal in de bomen van de beheerlocatie opgehangen zodat het oude nestmateriaal als basis kan dienen voor een nieuw nest.

Het verwijderen van nesten vindt uitsluitend voor aanvang van het broedseizoen plaats onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis op het gebied van roeken. Op plekken met hardnekkige of ernstige overlast kan het nodig zijn om ook nog in aanbouw zijnde nesten te verwijderen tijdens een deel van de broedperiode (van februari tot eind juni en vaak meerdere jaren achtereenvolgend). Op die manier wordt hervestiging verder ontmoedigd. In alle gevallen wordt een ecologisch deskundige met kennis op het gebied van roeken ingeschakeld om de best passende methode en het beste moment te bepalen en om de in de gaten te houden uitvoering.

In alle bovengenoemde gevallen wordt een ecologisch deskundige ingeschakeld met kennis op het gebied van roeken om de best passende methode en het beste moment te bepalen en om toezicht te houden op de uitvoering.

Snoeien bomen

Op overlastlocaties waar roeken blijven terugkeren worden bomen - indien praktisch uitvoerbaar - in de periode oktober tot en met januari zodanig gesnoeid dat het voor roeken onaantrekkelijk wordt om er nieuwe nesten te bouwen.

Verjagen van roeken

Na het succesvol verplaatsen en verwijderen van nesten op overlastlocaties worden terugkerende roeken actief verjaagd, om te verhinderen dat roeken zich opnieuw vestigen op de oude broedlocatie. Het verjagen gebeurt gedurende de maanden februari, maart en april, met uitloop naar mei-juni, voornamelijk in de vroege ochtend en late namiddag. Het verjagen gebeurt door regelmatig een akoestisch alarm te laten klinken of door het gebruik van lasers.

Daarnaast wordt hervestiging verder ontmoedigd door stelselmatig en tijdens de gehele broedperiode (van februari tot eind juni en vaak meerdere jaren achtereenvolgend) nesten in aanbouw te verwijderen. In alle gevallen wordt een ecologisch deskundige met kennis op het gebied van roeken ingeschakeld om de best passende methode en het beste moment te bepalen, en om de uitvoering in de gaten te houden.

Indien in de broedperiode toch tot broeden wordt overgegaan op een overlastlocatie, worden de verstoring maatregelen per direct gestaakt. Zo is geen sprake van verstoring van broedende vogels. Maatregelen worden pas na het broedseizoen weer opgestart, wanneer de nesten niet meer in gebruik zijn.

Lokken

De roeken worden allereerst gelokt door het plaatsen van de oude nesten op de nieuwe alternatieve locatie bij de meest nabijgelegen beheerlocatie. Daarnaast worden de vogels gelokt door het aanbieden van nestmateriaal uit de oude kolonie. Dit materiaal vormt een goede basis voor roeken om een nieuw

³¹ Coenen, M. & R. van Meel (2016). Roekenbeschermingsplan Gemeente Beek. Rapport 16-839RP13092016RvM Ducot Engineering & Advies BV, Roermond.

nest op te bouwen. Verder hebben eventueel aanwezige roekenkolonies op de beheerlocaties een aantrekkende werking op de vogels.

Monitoring en evaluering

Na een eventuele verplaatsing of ingreep bij een roekenkolonie wordt gemonitord of de populatie van roek in gemeente Hardenberg standhoudt. Deze monitoring wordt uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van roeken. Na elk broedseizoen vindt vervolgens een evaluatie plaats over de resultaten en genomen maatregelen. Op basis van deze evaluatie kan het plan worden bijgesteld dan wel ongewijzigd worden voortgezet.

Voorgesteld wordt om de monitoring (zoals die onder de vorige ontheffing gebruikelijk was) voort te zetten. De monitoring bestaat uit het volgende:

1. Jaarlijkse nestentellingen (alle kolonies, ook op privégrond) in de periode 15 april t/m 10 mei.
2. Noteren van aantallen verwijderde nesten per overlastlocatie.
3. Jaarlijkse terugkoppeling van resultaten aan het bevoegd gezag (Provincie Overijssel) met uitgewerkte evaluatie van de staat van instandhouding, succes van beheersing en aanbevelingen voor aanpassing van de methode.

Ons oordeel

Afhankelijk van de geschiktheid en bereikbaarheid van de nesten in de overlastlocaties worden -indien mogelijk- alle nesten voorzichtig verplaatst naar de alternatieve beheerlocaties. Op de beheerlocatie worden de her te gebruiken nesten opnieuw in de bomen bevestigd. Indien het niet mogelijk is om alle bestaande nesten in zijn geheel uit de bomen te halen en op geschikte alternatieve locaties te plaatsen, kan als alternatief bossen met oud nestmateriaal in de bomen van de beheerlocatie zodanig worden opgehangen dat zij als basis kunnen dienen voor een nieuw nest.

De nog aanwezige nesten op de overlastlocaties worden -indien bereikbaar- met een hoogwerker/klimmer in de winterperiode verwijderd. De nesten worden uit de bomen getrokken en vallen op de grond, waarna de losse takken worden opgeruimd. Na verplaatsen zijn er geen nesten meer aanwezig op deze locatie.

De roeken worden allereerst gelokt door het plaatsen van de oude nesten op de nieuwe beheerlocatie. Daarnaast worden de vogels gelokt door het aanbieden van nestmateriaal uit de oude kolonie. Indien er al een aanwezige roekenkolonie op de beheerlocatie is, heeft dit een aantrekkende werking op de vogels.

Om te verhinderen dat roeken op de oude broedlocatie terugkeren worden zij verjaagd. Dit gebeurt gedurende de maanden februari, maart en april, met uitloop naar mei-juni, voornamelijk in de vroege ochtend en late namiddag. Het verjagen gebeurt door het regelmatig afspelen van een akoestisch alarm of door het gebruik van lasers.

Hervestiging wordt voorkomen door stelselmatig en tijdens de gehele broedperiode (van februari tot eind juni en vaak meerdere jaren achtereenvolgend) nesten in aanbouw te verwijderen. In alle gevallen wordt een roekendeskundige ingeschakeld om de best passende methode en het beste moment te bepalen en om toezicht te houden op de uitvoering.

De bomen in de overlastlocaties waarin zich nesten bevonden kunnen, indien mogelijk en wenselijk, zodanig gesnoeid worden dat het voor roeken onaantrekkelijk wordt om er nieuwe nesten te bouwen. Indien er buiten en in de kwetsbare periode van de roek gewerkt wordt, gaat er geen broedsel van de Roek verloren. Indien er wel in kwetsbare periode van de roek gewerkt wordt, en er vindt een begeleiding van het proces plaats door een ecooloog. Op deze wijze gaat er geen broedsel van de roek verloren.

Om een daling in de populatiestand van roeken door het verwijderen van nesten te voorkomen, wordt ingezet op *actieve mitigatie*. Door roeken actief naar beheerlocaties te lokken door oude nesten en oud nestmateriaal aan te bieden, wordt er op actieve wijze voor gezorgd dat roeken er gaan broeden. Het

verplaatsen van oude nesten naar alternatieve locaties in de omgeving is in Nederland vaker succesvol uitgevoerd.³²

Extra mitigatie: beperking in aantal te verplaatsen nesten van grote kolonies

Ongeveer een derde (416 nesten) van de totale populatie aan roeken (1294 nesten) in Hardenberg broedt op overlastlocaties. Een derde van het totaal aantal roekennesten in Hardenberg gaat dus verplaatst worden. Er zijn twee overlastlocaties (pieklocaties) waar substantieel grote verplaatsing van roekennesten gaat plaatsvinden (in Dedemsvaart en Slagharen).

Indien deze verplaatsing om wat voor reden niet succesvol is, kan dit een significant effect hebben op de staat van instandhouding van de roek in de gemeente Hardenberg. Om die reden leggen wij ten eerste een beperking op, op de *twee pieklocaties* in het aantal nesten dat verplaatst kan worden, en ten tweede kan de verplaatsing gefaseerd beperkt worden:

1. **Beperking:** Op de twee pieklocaties mag per jaar 50% van de nesten verplaatst worden, terwijl op de overige, kleinere overlastlocaties 100% van de nesten verwijderd mag worden.
2. **Fasering/beperking:** Indien door de jaarlijkse verplaatsing van nesten, het erop volgende voorjaar getelde aantal nesten 10% of meer daalt ten opzichte van de getelde nulsituatie, geldt een beperking in het verwijderen en verplaatsen van nesten (voor uitwerking zie hieronder).

Ad. 1. Mitigatie beperking

Indien de overlastlocatie rond de 100 of meer te verplaatsen nesten bevat (pieklocatie), nemen wij ter borging van de duurzame staat van instandhouding als voorzorgsmaatregel een beperking in het maximaal te verplaatsen nesten op. Vanwege de omvang van de kolonies op de onderstaande twee pieklocaties, worden per jaar maximaal 50% van de in het voorgaande jaar getelde nesten verwijderd/verplaatst. Daarbij kunnen de nesten die de meeste overlast veroorzaken het eerst worden verplaatst:

Pieklocaties:

1. Code AA96; Dedemsvaart; bomen Fahrenheitstraat /Plukon/CJS Groen/ Langewijk (96 nesten),
2. Code FF145; Slagharen; BGP RK Kerk, Dr Willemslaan 44 – 158 (145 nesten).

Ad. 2. Mitigatie fasering/beperking

Jaarlijks wordt de verplaatsactie gemonitord en door de ecologisch deskundige geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van de monitoring en evaluatie wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Bij de monitoring wordt het 5-jaarsgemiddelde van de in 2018-2022 aangetroffen aantallen beschouwd als de *nulsituatie* voor de verplaatsactiviteit.
2. Indien de in het nieuwe voorjaar getelde aantallen nesten 10% of meer dalen ten opzichte de nulsituatie (5-jaarsgemiddelde), is voor de daarop volgende periode (1 oktober-1 januari) de volgende aangepaste werkwijze noodzakelijk:
3. In de periode van nestverplaatsing (1 oktober-1 januari) mogen dan maximaal 25% van de overlastnesten op de pieklocaties verwijderd worden, en 50 % van de overige overlastnesten.
4. Als het jaar daarna geen herstel plaatsvindt tot binnen de ondergrens van > 90 % van de populatie van 2018-2022, dan wordt het jaar daarna geen roekennestenbeheer uitgevoerd.
5. Op het moment dat de populatie op basis van de voorjaarsstellingen weer herstel laat zien tot boven de ondergrens van > 90 % van de populatie van 2018-2022, dan is reguliere verwijdering weer toegestaan.

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals hierboven beschreven, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in het kennisdocument van de roeken. Wij leggen een extra mitigerende maatregel op (beperking in aantal en fasering). Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de roeken zoveel mogelijk geminimaliseerd.

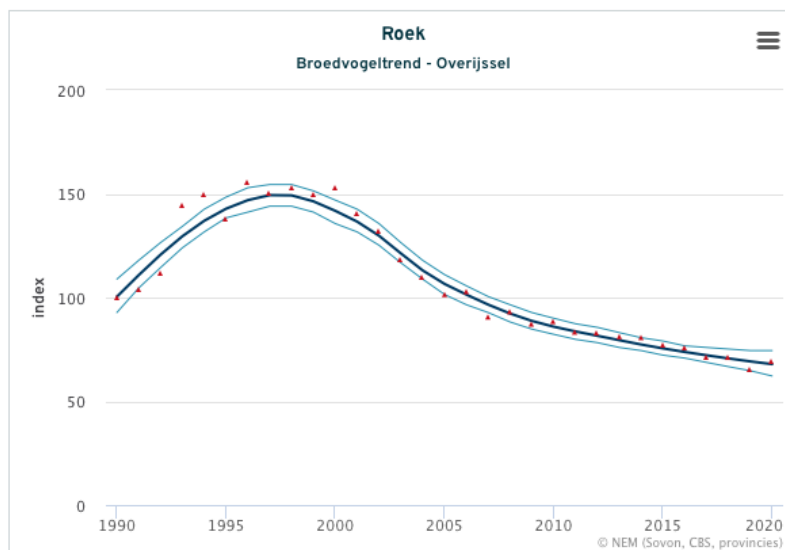
Om dit te borgen hebben wij voorschrift 5, 6, 7, 8, 9, 10 en 11 opgenomen.

³² Coenen, M. & R. van Meel (2016). Roekenbeschermingsplan Gemeente Beek. Rapport 16-839RP13092016RvM Ducot Engineering & Advies BV, Roermond.

Staat van instandhouding

In Nederland komt de Roek plaatselijk algemeen voor in het noorden, oosten en zuiden van ons land. Het zwaartepunt ligt in de laaggelegen delen van de zandgronden en in rivier- en beekdalen. In Overijssel komen grote kolonies voor in de omgeving van de IJssel, Vecht, Regge en Reest. (bron: Sovon.nl) Uit jaarlijkse tellingen van roekenkolonies blijkt dat roeken in toenemende mate in kleine kolonies gaan broeden (bron: NEM, Sovon). Roek kende in de periode 1990-2000 in Overijssel een significante toename van minder dan vijf procent per jaar. Na 2000 tot 2020 is het aantal weer afgenomen. Dit komt overeen met het landelijk beeld.

Broedvogeltrend

Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (kolonies en zeldzame broedvogels). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index, gebaseerd op de gehele populatie of aantallen in de belangrijkste broedgebieden (rode punten) en de trendlijn (donker gekleurde lijn).

vanaf 1990

Uit het Roekenbeschermingsplan Hardenberg blijkt uit tellingen in de gemeente Hardenberg dat het aantal nesten de afgelopen vijf jaar een lichte stijging laat zien. Van net onder de 955 nesten in 2018 tot bijna 1294 nesten in 2022.

Het Ecologisch adviesbureau geeft in haar Roekenbeschermingsplan aan dat, gelet op de ruime hoeveelheid alternatieve nestgelegenheid in de vorm van vitale bomen met voldoende zijtakken in de beheergebieden die in de nabijheid van de overlastgebieden liggen, er voldoende alternatieve nestelgelegenheden zijn.

Ondanks de afgenomen populatie broedende roeken in Overijssel komt de staat van instandhouding door het verplaatsen van roekennesten in de overlastgebieden niet in gevaar omdat:

- 1.) de ruime hoeveelheid alternatieve nestgelegenheid in de vorm van vitale bomen in de beheergebieden die in de directe omgeving van de overlastgebieden liggen;
- 2.) het vermogen van de soort om snel nieuw leefgebied in gebruik te nemen;
- 3.) het behoud van optimaal foerageergebied; en,
- 4.) het treffen van extra mitigerende maatregelen die aantoonbaar bewezen zijn bij het verplaatsen van nesten.

Mede omdat broedende roeken niet zullen worden verstoord, is het aannemelijk dat de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de Roek. Wij kunnen instemmen met deze conclusie.

Om een vinger aan de pols te houden moet de gemeente tot en met 2027 een monitoring uitvoeren. Bij de monitoring wordt uitgegaan van de nulsituatie het 5-jarig gemiddelde over de jaren 2018 t/m 2022.

Om dit te borgen hebben wij voorschrift 12, 13, 14, 15 en 16 opgenomen.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

Door het verwijderen van roekennesten op overlastlocaties in de gemeente Hardenberg, en het verstoren van toekomstige nestbouw pogingen worden in totaal rond de 12 gebruikte nestlocaties vernietigd. Volgens ons beleid en het Kennisdocument van BIJ12 zijn nesten van roeken jaarrond beschermd.³³ Als motivering voor de jaarrond bescherming wordt gegeven: Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.³⁴

De Wet natuurbescherming geeft aan dat het verboden is opzettelijk nesten en rustplaatsen van vogels te vernielen of te beschadigen (artikel 3.1 lid 2). Ook is het verboden roeken opzettelijk te verstoren indien daardoor de staat van instandhouding in het geding is (artikel 3.1 lid 4 en lid 5). Voor beide bovengenoemde verboden kunnen Gedeputeerde Staten een ontheffing verlenen (artikel 3.3 lid 1)

Roeken die op eieren of jongen broeden mogen niet verstoord worden, omdat daardoor jonge vogels gedood kunnen worden en eieren vernield kunnen worden. Dit is verboden bij wet en kan van wezenlijke invloed zijn op de staat van instandhouding van de roek, omdat roekenjongen gedood worden en het broedsel niet tot volwassenheid komt.³⁵

Voor het opzettelijk storen van roeken tijdens de activiteit (verplaatsen roekennesten) heeft u geen ontheffing nodig, omdat u geen verbodsbepaling overtreed. Deze storing is namelijk niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de roek.³⁶

Voor uw activiteit heeft u een ontheffing nodig.

C.3.1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Wij zijn van oordeel dat andere bevredigende oplossingen ontbreken. Er zijn geen geschikte alternatieven voor uitvoering van het project.

De bestaande overlastlocaties in gemeente Hardenberg zijn locatie-gebonden. Uit de inventarisatie is gebleken dat de geselecteerde beheerlocaties (zie bijlage 1 en 4 van het Roekenbeschermingsplan) het meest geschikt/kansrijk zijn. Een alternatieve locatie voor roekenbeheer is zodoende niet aan de orde. De werkwijze wordt afgestemd op de aanwezigheid van roeken en overige algemene broedvogels en hun seizoencyclus. Er is geen hanteerbare werkwijze denkbaar die voor de beschermde soorten gunstiger zou kunnen uitpakken.

Tijdens de voorgaande beheerperiode zijn enkele maatregelen uitgevoerd, waarvan de laatste in 2018. De afgelopen vijf jaar is een toename aan overlastlocaties en aantallen roeken op overlastlocaties waargenomen. Om die reden zijn nieuwe beheermaatregelen noodzakelijk. Het feit dat de gemeente de mogelijkheid heeft om op te treden tegen ernstige overlast, heeft het draagvlak voor co-existentie met roeken verbeterd. De gebruikte methode is daarmee bewezen effectief en doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de roek.

Het enige alternatief is niets doen. In die situatie loopt de overlast op overlastlocaties op, doordat de kolonies daar groter worden. Hoewel het verboden is, kunnen bewoners overgaan tot hun eigen verjagingsmethoden. Daarvan zijn vele voorbeelden bekend (van Liere, 2007). Illegale verjaging resulteert volgens deze bron in gemiddeld 2,4 nieuwe kolonies die ook weer op ongewenste locaties terecht kunnen komen.

Bewoners uit de directe omgeving van de overlastlocaties hebben diverse overlastmeldingen gedaan bij de gemeente Hardenberg. De meldingen variëren van lawaaioverlast, vervuiling, verstoring van de nachtrust tot psychische klachten. Overlast is vooral aanwezig in de vorm van uitwerpselen en takken op straat, voetpaden en parkeerplaatsen en geluidsoverlast (van 's morgens 5.00 uur tot 's avonds 23.00 uur). Uitwerpselen veroorzaken in ernstige mate gladheid en ook takval levert risicovolle situaties op

³³ Kennisdocument Roek, *Corvus frugilegus*, versie 1 0, juli 2017, BIJ12 (blz.3)

³⁴ Kennisdocument Roek, *Corvus frugilegus*, versie 1 0, juli 2017, BIJ12 (blz.35)

³⁵ Art. 3.1, vierde lid Wnb jo. Art. 3.1, vijfde lid

³⁶ Art. 3.1, vierde lid Wnb jo. Art. 3.1, vijfde lid

voor met name voetgangers en fietsers in straten en parken. In het broedseizoen liggen er met regelmaat dode (jonge) roeken in de straat en in het park die uit het nest gegooid worden of zijn gevallen. Deze kadavers leiden naast stankoverlast tot ernstige aantasting van de hygiëne. De gemeente kan niet meer aan haar zorgplichten voldoen om parken en de straten onder deze kolonies schoon te houden en wordt hierdoor nalatigheid verweten.

Er zijn geen haalbare alternatieven denkbaar, behalve het verplaatsen van de kolonie, om te voorkomen dat de roeken de voorgenoemde ernstige overlast veroorzaken.

Uit het onderzoek van Ecogroen blijkt dat de geselecteerde beheerlocaties duurzaam zijn vanwege de aard en de levensverwachting van de bomen. Vanwege de afwezigheid van woningen op korte afstand van de kolonie is hier ook de minste overlast voor bewoners te verwachten.

De werkwijze wordt afgestemd op de aanwezigheid van Roek en overige algemene broedvogels en hun seizoencyclus. Er is geen hanteerbare werkwijze denkbaar die voor de beschermde soorten gunstiger zou kunnen uitpakken.

De planning van de werkzaamheden wordt aangepast aan de seizoencyclus van specifiek de roek waarvoor ontheffing wordt aangevraagd en overige algemene broedvogels. Het hanteren van een andere planning heeft geen voordelen.

Wij kunnen met deze redenering instemmen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

C.3.1.5 Wettelijk belang van het project

De ontheffing voor de roek is aangevraagd in het wettelijk belang: 'ter bescherming van flora of fauna'.³⁷

Door de aanhoudende ernstige overlast wordt gevreesd dat burgers het recht in eigen hand nemen en de roeken met alle mogelijke middelen proberen te verjagen. Volgens de gemeente kunnen de roekenkolonies op de overlastlocaties daarom leiden tot onvoorziene en ongeoorloofde schade aan de roekenpopulatie.

Het verplaatsen van de kolonie naar de beheerlocaties levert een aantal voordelen op in het belang van de bescherming van roeken:

- Broeden op een relatief rustige plek, geen kans op menselijke verstoring;
- Aansluiten bij bestaande kleine kolonies en mogelijkheden voor groei van de populatie;
- In de omgeving van de beheerlocaties liggen binnen 1500 meter foerageergebieden.

De potentiële uitwijklocaties (beheerlocaties) en de bijhorende foerageergebieden die aan de bovenstaande drie punten voldoen, zijn op kaart vastgelegd. De beheerlocaties bevinden zich allemaal op het grondgebied van de gemeente. De gemeente heeft de betreffende locaties in een digitaal systeem vastgelegd als zijnde 'roekenbeheer locatie'. De beheerlocaties zijn allen groenlocaties waar in de komende beheerplanperiode geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien, en uitvoerders weten dat ze in de beheergebieden rekening moeten houden met mogelijke verstoringen rondom nestlocaties.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang (ter bescherming van fauna) voldoende is aangetoond. Er is namelijk sprake van dat roekenkolonies die ernstige overlast veroorzaken verplaatst worden naar een rustige locatie waar al roekenkolonies aanwezig zijn en voldoende nieuwe nestelbomen. Mede omdat aangetoond is dat er voldoende foerageergebied in de directe omgeving is. Daarnaast is op deze nieuwe locatie geen kans op (ongeoorloofde) verstoring van nestelende en broedende roeken.

C.3.1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb³⁸ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen

³⁷ Art. 3.3, vierde lid, onder b. 4°. Wnb.

³⁸ Art. 1.10, derde lid Wnb

aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb³⁹. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

C.3.2 Adviezen

C.3.2.1 Bespreking van adviezen

Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hardenberg zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen. Zij hebben geen advies toegezonden.

D. SLOTCONCLUSIE

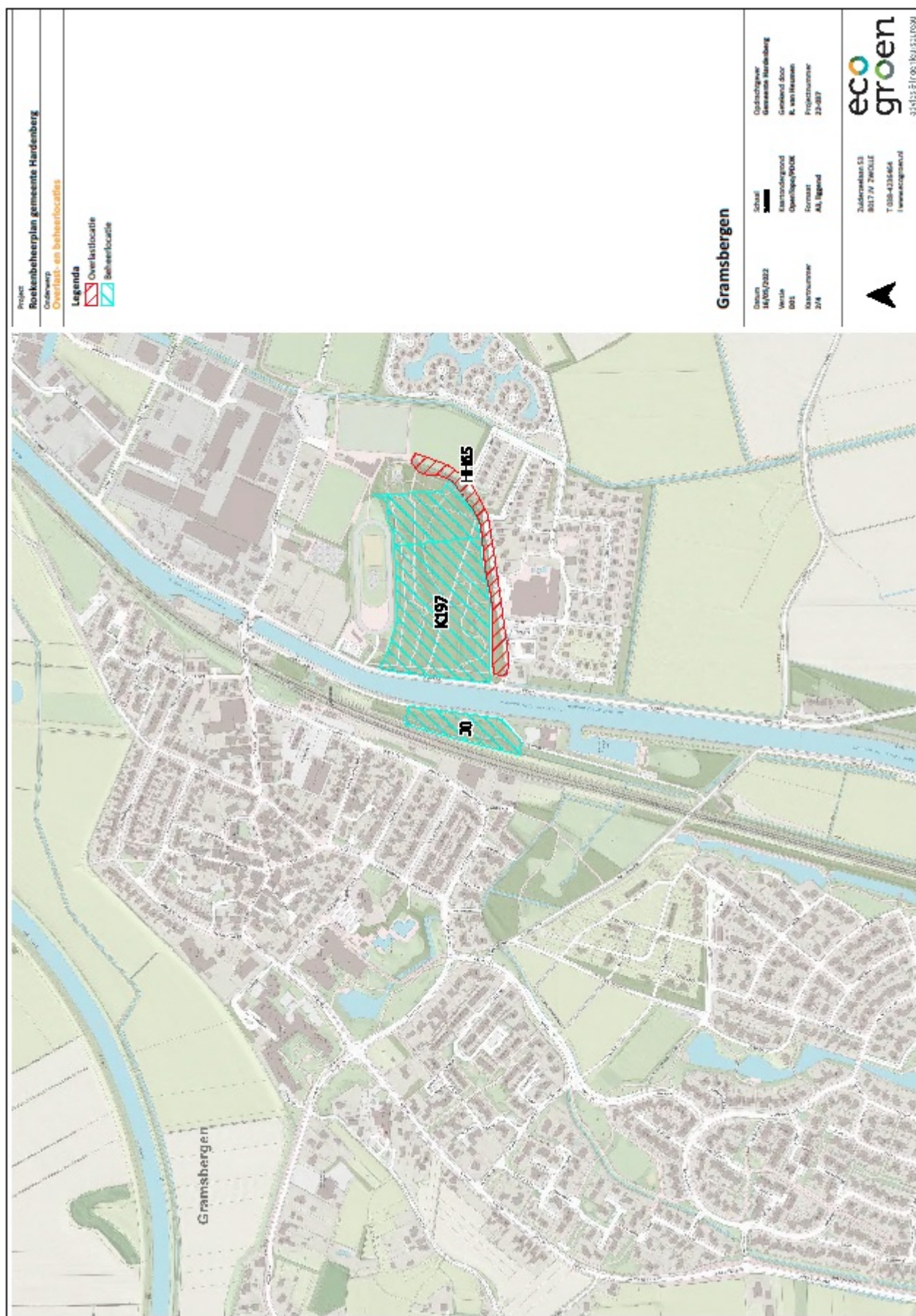
De ontheffing van de verbodsbepalingen om nesten van roeken te verplaatsen en nestplaatsen te vernielen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. Voor het opzettelijk storen van roeken tijdens de activiteit is geen ontheffing nodig omdat er geen verbodsbepaling overtreden wordt. Deze storing is namelijk niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de roek.

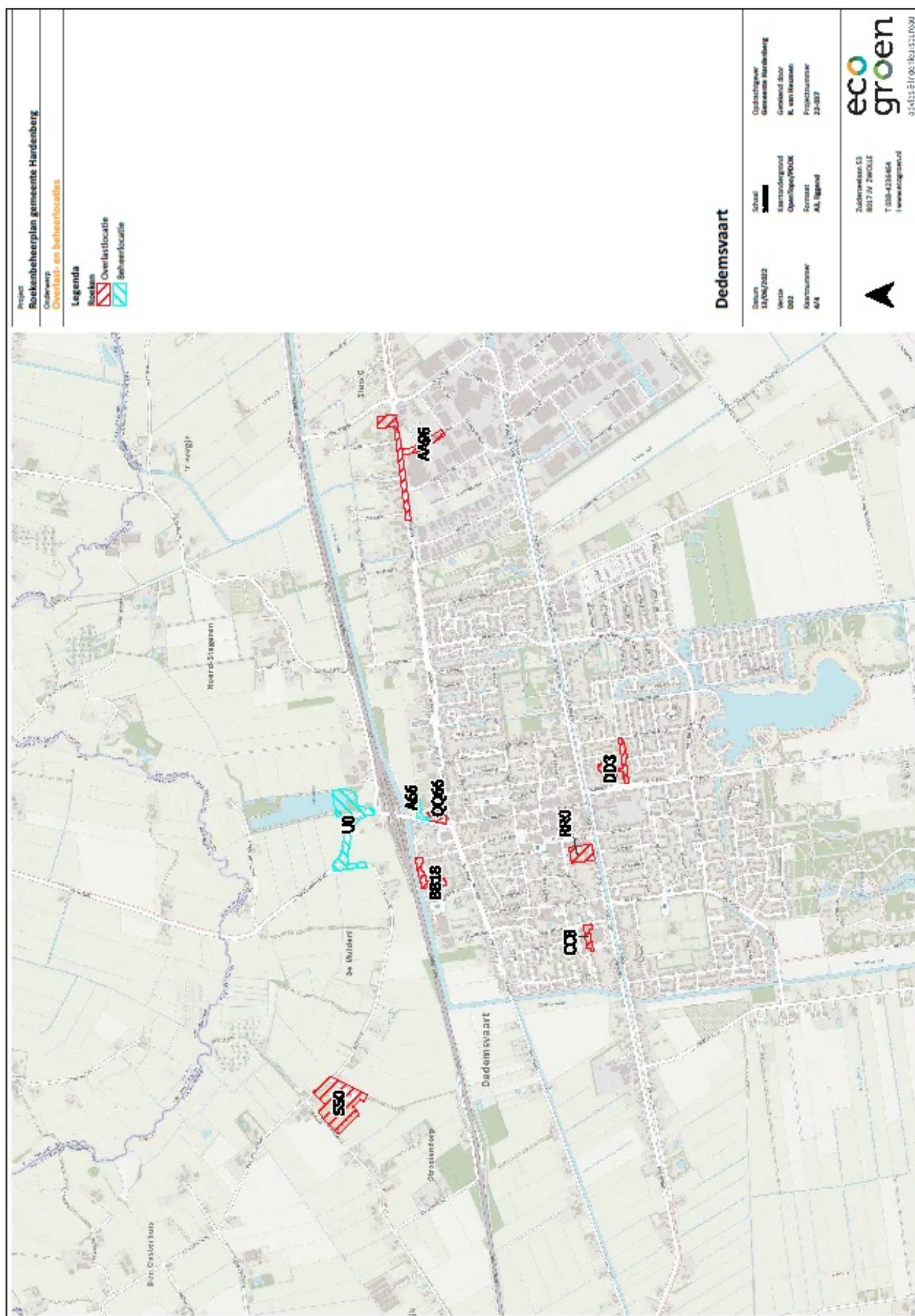
De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort wordt niet aangetast.

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soort optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijke belang is om de negatieve effecten op de betrokken soort te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

³⁹ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

Pagina 29 van 32

Project
Roekenbeheerplan gemeente Hardenberg

Codeversie
Overlast- en beheerlocaties

Legenda

Roeden

Overlastlocatie

Beheerlocatie

Dedemsvaart

Deuren	13/04/2022	School	Gemeente Hardenberg
Versie	0017/2	Kaartondergrond	Gemeente Hardenberg
Doel	001	Openingsdatum	R. van Heeswijk
Kaartnummer	4/4	Formaat	Projectnummer
			22-007

Zuidersloot 13
 3817 JZ ZWOLLE
 T 030-4336464
 I www.ecogroen.nl